

Noslēgusies ceturtnā dabas skaitīšanas lauku darbu sezona

Dabas aizsardzības pārvalde

Veicot dabas apsekojumus Latvijas pļavās, purvos, mežos, upēs un ezeros, piejūras un iekšzemes kāpās, alās un iežu atsegumos, aptuveni divi simti dabas ekspertu jau ceturto gadu fiksē Latvijas dabas veselības stāvokli. Šobrīd apkopotie triju sezonu dati liek aizdomāties par divējādām lietām. Iežu atsegumu un virsāju biotopu ir konstatēts vairāk kā domāts līdz šim. Tomēr apstiprinās arī nelabvēlīgās tendences: lielu daļu upju ietekmē bebri, bioloģiski vērtīgo zālāju platības turpina sarukt, mežu biotopi sastopami fragmentēti, piekrastes biotopu kvalitāti ietekmē pieaugošā antropogēnā

slodze, bet mežaino kāpu platības samazinās apbūves dēļ.

Situāciju komentē Dabas skaitīšanas vadītāja Iriša Mukāne: “Dabas skaitīšana ir pirmreizējā dabas vērtību inventarizācija visas valsts mērogā. Ir noslēgusies ceturtais lauku darbu sezona un sākam izskatīt tās datus, tādēļ šobrīd vēl nefokusējamies uz kopējiem cipariem, jo arī jaunākie dati var ieviest izmaiņas. Turklāt jāatminas, ka biotops ir tikai viens elements no kopīgās un funkcionējošās ekosistēmas.”

Viņa turpina: “Piemēram, apsekojot vairāk nekā 130 tūkstošus ha zālāju, šobrīd mazāk kā puse no tiem atbilst bioloģiski vērtīgo zālāja (BVZ) statusam. BVZ platību sarukšana saistīta ar cilvēku paradumu maiņu, cilvēkiem pārceļoties uz dzīvi pilsētā, lauksaimniecībā pieaugot aramzemju īpatsvaram utt. Diemžēl zālāji ir teju vienīgā biotopu grupa, kas bez cilvēka līdzdalības nevar pastāvēt, jo nepļauti un nenoganīti tie drīz vien aizaug ar krūmiem un kokiem. Pretējs piemērs ir mežu biotopi, kas ļoti labi var iztikt bez cilvēka iesaistes. Četru sezonu laikā apsekoti ap 800 tūkstoši ha mežu, kuri atlasīti pēc dažādiem kritērijiem no pieejamās informācijas, piemēram, pēc mežaudzes vecuma, koku sastāva un citām pazīmēm, kas varētu liecināt, ka konkrētā platībā varētu būt cilvēka darbības maz ietekmēta mežaudze jeb biotops. Provizoriskie dati liecina, ka meža biotopi konstatēti nepilnā trešdaļā no apsekotajām mežaudzēm. Visvairāk meža biotopi atklāti jau esošajās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, bet ārpus tām – teju ceturtajā daļā no apsekotās platības. Jāņem vērā, ka šie ir provizoriskie rezultāti, kam pievienosies meža biotopu platības no Gaujas un Ķemeru Nacionālā parka un Lubānas mitrāja, kur kopumā tiek skatīti 162 tūkstoši ha mežu.”

Atgādinām, ka biotopa konstatēšana ir vērtīga informācija zemes īpašniekam par tā īpašumā sastopamajām dabas vērtībām, kas nereti veidojušās pat vairākus gadu desmitus vai simtus. Citiem vārdiem sakot, tā ir atzinība par līdz šim vispiemērotāko biotopa apsaimniekošanu! Diemžēl ne katrs īpašnieks vairs var lepoties ar šādām dabas vērtībām savā īpašumā.

Dabas skaitīšanas dati aplūkojami Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēmā Ozols (<https://ozols.gov.lv/pub>), kas pieejama ikvienam un nodrošina daudz operatīvāku un ērtāku datu aprites informāciju.

Nākamajos mēnešus tiks veikta ceturtais sezonas datu kontrole, salīdzinot eksperta šogad klātienē redzēto ar datu bāzēs un kartēs pieejamo informāciju. 2021. gada otrajā pusē būs apkopota, pārbaudīta un digitāli pieejama informācija par visiem dabas skaitīšanas datiem jeb Eiropas Savienības (ES) nozīmes biotopiem.

Biotopu kartēšana ir tikai viena no trim Dabas skaitīšanas jeb ES Kohēzijas fonda projekta "Priekšnosacījumu izveide labākai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai Latvijā" aktivitātēm. Plašāka informācija pieejama vietnē www.skaitamdabu.gov.lv, kā arī www.daba.gov.lv un www.varam.gov.lv.

Papildinformācija:

Ilze Reinika

Dabas aizsardzības pārvalde

Dabas skaitīšanas vadītājas asistente

Tālrunis: 27858275

E-pasts: ilze.reinika@daba.gov.lv